

[Aksel Larsen.]

er fra forligspartiernes side blevet bange på halvvejen og standset, før man tog springet, idet man direkte har forkastet et forslag, hvis vedtagelse ville betyde, at parlamentarismen kom ind i grundloven. Det siges nok, at grundloven giver almindelig, lige og direkte valgret; men i praksis er dette jo ikke tilfældet. Samtidig med at man her vil vedtage et grundlovsforslag, hvori det siges, at ved valgene skal mandaterne fordeles på partierne i forhold til de afgivne stemmer, vil man vedtage en valglov, som siger, at denne grundlovsbestemmelse skal brydes med det samme, idet i praksis det parti, der ikke har fået mindst 3 pct. af samtlige stemmer i landet, udelukkes fra at få mandater. Ligeledes vil man — og det er jo fastslået ved afstemningen her i tinget — opretholde den grundlovsbestemmelse, som siger, at man kan nægte de fattigste her i landet valgret. Selvom man optræder på den måde, tillader man sig alligevel at sige — og jeg tvivler ikke om, at det vil blive gentaget med større styrke i tiden, der kommer —, at i Danmark er der lige, direkte og almindelig valgret. Men de, der påstår det, og som har stemt for en grundlovsparagraf, der siger, at de fattigste kan man berøve valgretten ved at føre offentlig hjælp til dem ind under fattighjælps princip, de ved, at de ikke taler sandt.

Man har formelt givet befolkningen adgang til gennem folkeafstemninger at føre en vis kontrol med folketingets virksomhed. Det er desværre kun formelt. Der er ingen tvivl om, at hvis denne adgang til folkeafstemning nogensinde skulle blive benyttet — og den kan jo ikke benyttes af folket selv, men kun af en passende stor del af folketingets medlemmer, mindst en trediedel —, vil den vise sig at være virkningsløs på grund af den snilde bestemmelse, man har indføjet om, at hvis ikke mindst 30 pct. af samtlige vælgere møder frem og stemmer nej, er den pågældende lov ikke forkastet, uanset hvor få der er mødt frem og har stemt ja. Denne folkeafstemningsregel er noget, man tilsyneladende giver vælgerne; i virkeligheden er det en narresut og ikke noget andet.

Det samme er tilfældet med ombudsmanden eller ombudsmændene. Nu har man i det sidste par måneder under stor larm agiteret i befolkningen og fortalt, at man får en ekstra sikring imod embedsmandsvælde

og regeringsdiktatur gennem ombudsmandsinstitutionen; og det, der så kommer ud af det, er en løfteparagraf, som ganske vist ikke forbyder rigsdagen at indføre ombudsmandsinstitutionen, men som på den anden side tillader rigsdagsflertallet at afskaffe ombudsmanden, den dag det behager dette samme rigsdagsflertal.

Man har ved anden behandling af grundlovsforslaget forkastet et forslag, der tilsigtede at skabe en vis garanti for, at rigsdagen ved sine afgørelser handler i overensstemmelse med vælgerens ønsker, nemlig forslaget om, at rigsdagsmændene ikke skal handle efter det, man så smukt kalder deres overbevisning — den kan jo skifte, vi ved jo, hvorledes overbevisningen hos mange rigsdagsmænd og mange partier skifter op mod et valg og derpå skifter igen umiddelbart efter valget —, man har afslået at ændre denne paragraf i den retning, vi har foreslået, nemlig derhen, at de valgte folketingsmedlemmer har pligt til at rette sig efter forskrifter fra deres vælgere og pligt til at optræde i folketinget i overensstemmelse med deres program. Noget sådant ville være demokratisk, det ville give folket en vis kontrol med de valgte repræsentanters handlinger. Men man har fra flertallets side forkastet det.

Borgernes rettigheder er efter den gammeldags opbygning af grundloven anbragt bagest i grundlovsforslaget, til trods for at det eneste rimelige ville være at anbringe borgernes rettigheder forrest i grundlovsforslaget. Hvor meget disse rettigheder er værd, kan man tvivle om. Der tales om den enkeltes personlige rettigheder, der tales om den enkeltes rettigheder uanset politisk anskuelse; men det synes jo at være dette samme folketingsflertals mening, at man skal fortsætte med den politiske kartoteksvirksomhed fra kriminalpolitiet side, og det gør jo dog i meget høj grad disse politiske rettigheder illusoriske.

Man har ikke benyttet lejligheden til som af os foreslået at indføje nødvendige materielle og sociale rettigheder i grundloven. Det havde været på sin plads i grundloven at sikre retten til arbejde, og i december måned i fjor og i begyndelsen af januar i år talte man fra en bestemt side om, at nu skulle man have retten til arbejde ind i grundloven. Man vil lægge mærke til, at under de senere debatter her i folketinget har man fra den side talt så lidt som muligt